

13.6.2014

Lausuntopyyntö VM093:00/2013
Valtiovarainministeriö
Kunta- ja aluehallinto-osasto

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry:n lausunto metropolihallintolakia valmistelevan työryhmän väliraportista

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry kiittää mahdollisuudesta lausua metropolihallintolakia valmistelevan työryhmän väliraportista ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Yleistä

Pääministeri Jyrki Kataisen hallitus linjasi rakennepoliittisessa ohjelmassaan 29.8.2013, että metropolialueen kilpailukyky varmistetaan, estetään segregatiota sekä tehostetaan maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnittelua ja toteutusta edistämällä alueen kuntaliitoksia ja kokoamalla sen tueksi metropolihallinto.

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL kannattaa hallituksen asettamia tavoitteita mutta edellyttää että lakiesityksen yhteydessä tehdään henkilöstövaikutusarvio. Mahdollinen hallinnolliset uudistukset on toteutettava yhteistyössä henkilöstön kanssa ja kuntien henkilöstön asemasta hallinnollisten uudistusten yhteydessä huolehditaan.

Metropolihallinnon tehtävät ja kustannukset

Alueellisen eriytymisen estäminen ja yhtenäisen metropolialueen tehokas maankäyttö edellyttää tiettyjen tehtävien delegoimista perustettavalle metropolihallinnolle. Mielestämme maakuntahallinnon edut voivat konkretisoitua erityisesti, jos kaavoitukseen sekä asunto- ja elinkeinopolitiikkaan liittyvät toimet siirrettäisiin metropolihallinnolle. Kohtuuhintaisten asuntojen puute on yksi keskeisimmistä asioista joka aiheuttaa toimeentulo-ongelmia pienituloisille julkisen sektorin työntekijöille pääkaupunkiseudulla. Tämän ongelman ratkaisu edellyttää nykyistä laajempaa yhteistä koordinoitua.

Julkiseen palvelutuotantoon liittyen uudistuksen lähtökohta tulee olla se että jatkossakin kunnat toimivat palveluiden tuottajina ja metropolihallinto ainoastaan koordinoi palvelutuotantoa. Lisäksi kaiken toiminnan kustannusten kohdalla tulee huomioida metropolialueen kuntien toisistaan eroava taloudellinen

kantokyky. Kuntien metropolihallinnosta koituvaa menorasitetta ei tule nostaa tasolle joka uhkaisi kuntien muuta toimintaa.

Henkilöstön asema

JHL pitää välttämättömänä että henkilöstön asema turvataan metropolihallintouudistuksen yhteydessä nykyisen kuntarakennelain kirjausten mukaisena. Tämä pitää sisällään periaatteen, että uudistuksen yhteydessä tapahtuva muutos, joka johtaa työnantajan vaihtumiseen katsotaan liikkeenluovutukseksi. Lisäksi henkilöstön aseman turvaaminen edellyttää uuden työnantajan palvelukseen siirtyvälle henkilöstölle viiden vuoden palvelussuhdeturvaa. Tätä samaa palvelussuhdeturvaa on JHL:n näkemyksen mukaan sovellettava myös muutoksen johdosta purkautuvien ja muodostuvien kuntayhtymien ja kuntayhtiöiden henkilöstöön, joka siirtyy uuden työnantajan palvelukseen.

Metropolihallintouudistuksen yhteydessä käytetty palvelussuhdeturva helpottaa uudistuksen läpivientiä ja auttaa kuntia selviämään voimakkaan eläköitymisen haasteista. Käytännössä palvelussuhdeturva tarkoittaa sitä että työnantajalla ei ole oikeutta irtisanoa palvelussuhdetta työsopimuslain 7 luvun 3 §:ssä tai kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 37 §:ssä tarkoitetuilla taloudellisilla tai tuotannollisilla irtisanomisperusteilla. Työntekijä ja viranhaltija voitaisiin kuitenkin irtisanoa, jos hän kieltäytyisi vastaanottamasta työnantajan hänelle tarjoamaa työsopimuslain 7 luvun 4 §:n tai kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 37 §:n mukaista uutta työtehtävää tai virkaa.

Yhteistoiminta

JHL pitää erityisen tärkeänä sitä, että metropolihallinnon valmistelu tehdään yhteistoiminnassa henkilöstön edustajien kanssa. Jo muutosten suunnittelu- vaiheessa ja uusien organisaatioiden käynnistyessä henkilöstön edustajille on varattava riittävät toimintamahdollisuudet. Kuntien henkilöstö on otettava mukaan jo heti muutosten valmisteluvaiheessa ja henkilöstöjärjestöjen edustajien mukanaolo on turvattava kaikissa muutokseen liittyvissä työryhmissä.

Vaikutukset muuhun lainsäädäntöön

Metropolihallintolain uudistuksella on heijastusvaikutuksia noin 80:neen muuhun erityislakiin. JHL on huolissaan siitä että metropolihallintolain valmistelun tiukka aikataulu aiheuttaa sen että muuta lainsäädäntöä ei ole mahdollista päivittää ajan tasalle uudistuksen yhteydessä. Muun lainsäädännön uudistukseen liittyvä viive ei saa haitata metropolihallinnon tai kuntien toimintaa.

Vaikutusten arviointi

Onnistunut uudistus edellyttää etukäteen tehtyä vaikutusten arviointia ja erilaisten vaihtoehtojen huolellista punnitsemista. JHL kummeksuu sitä että metropolihallintolain valmistelun yhteydessä vaikutusten arvioinnissa on merkittäviä puutteita. Erityisesti henkilöstön asemaan liittyvä arviointi ja selvitystyö on laiminlyöty lähes kokonaan.

Ennen lopullista päätöksentekoa on välttämätöntä toteuttaa metropolihallintolain muutoksiin liittyvä henkilövaikutusten arviointi sekä esimerkiksi selvittää se missä määrin metropolialue toimii uudistuksen jälkeen itse työnantaja-asemassa.

Lähidemokratia

JHL pitää tärkeänä, että ennen metropolihallinnon käyttöönottoa osana uudistusta luodaan toimiva lähidemokratiamalli, jolla turvataan kansalaisten tosiasialliset oikeudet vaikuttaa metropolihallinnon koordinoimiin palveluihin.

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry

Jarkko Eloranta
puheenjohtaja

Päivi Niemi-Laine
toimialajohtaja

Lisätietoja:

Timo Lehtinen
yhteiskuntavaikuttamisen päällikkö
040 158 2212, timo.lehtinen@jhl.fi